

УДК 331.556.4 (477:438) "21"

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.211.213-223>**Михайлишин Р.В.**

кандидат економічних наук

Львівський національний університет імені Івана Франка

Mykhailyshyn Rostyslav

PhD in Economic Sc.

Ivan Franko National University of Lviv

<https://orcid.org/0000-0002-7573-0345>**Панчишин С.М.**

доктор економічних наук

Львівський національний університет імені Івана Франка

Panchyshyn Stepan

Dr. of Economic Sc.

Ivan Franko National University of Lviv

<https://orcid.org/0000-0002-6203-4789>**Крупка І.М.**

доктор економічних наук

Львівський національний університет імені Івана Франка

Krupka Ihor

Dr. of Economic Sc.

Ivan Franko National University of Lviv

<https://orcid.org/0000-0002-3106-8660>**Устяк П.П.**

Львівський національний університет імені Івана Франка

Ustiak Pavlo

Ivan Franko National University of Lviv

<https://orcid.org/0009-0004-9981-5417>

УКРАЇНСЬКІ ТРУДОВІ МІГРАНТИ В ЕКОНОМІЦІ ПОЛЬЩІ

У статті здійснено комплексний аналіз впливу українських трудових мігрантів та воєнних біженців на економіку Польщі в умовах трансформації міграційних потоків після 2022 року. Досліджено демографічні та економічні відмінності між довоєнною та воєнною хвилями міграції, зокрема їхній вплив на формування пропозиції праці та внутрішнього попиту. Виявлено, що присутність українців стала структурним елементом макроекономічної стабільності Польщі, забезпечуючи приріст ВВП та позитивний баланс державних фінансів, де податкові внески мігрантів суттєво перевищують обсяги отриманої ними соціальної допомоги. Особливу увагу приділено аналізу ринку житла, динаміці грошових переказів та проблемі професійної деваліфікації («втрати мізків»), що стримує повну реалізацію потенціалу людського капіталу. Зроблено висновок, що ефективна інтеграційна політика та подолання бар'єрів на ринку праці дозволять трансформувати міграцію у довгостроковий ресурс структурної модернізації польської економіки та зміцнити стратегічну економічну взаємодію між обома державами.

Ключові слова: українські трудові мігранти; воєнні біженці; ринок праці Польщі; економічні наслідки міграції; фінансовий ефект; грошові перекази; інтеграція мігрантів; людський капітал; структурна трансформація економіки; міжнародні економічні відносини.

UKRAINIAN LABOR MIGRANTS IN THE POLISH ECONOMY

The article provides a comprehensive and multi-layered analysis of the economic impact exerted by Ukrainian labor migrants and war refugees on the Polish economy, particularly focusing on the dramatic transformation of migration flows following the full-scale invasion of Ukraine in 2022. The study carefully examines the fundamental differences between the pre-war economic migration and the subsequent wartime humanitarian wave, highlighting shifts in

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Михайлишин Р.В., Панчишин С.М., Крупка І.М., Устяк П.П., 2026

demographic structure, employment rates, income levels, and the pervasive issue of occupational mismatch. A significant portion of the research is dedicated to evaluating the direct contribution of Ukrainian citizens to the Polish labor supply, domestic consumer demand, and the stability of public finances.

The findings demonstrate that Ukrainian migration has evolved into a vital structural component of the Polish economy and serves as a crucial factor in maintaining macroeconomic stability among pressing demographic challenges and labor shortages. The research confirms a consistently positive or neutral fiscal effect of the migrants' presence, noting that tax contributions and social security payments by Ukrainians outweigh the social transfers they receive. Furthermore, the study identifies a clear multiplier effect of their economic activity on Poland's GDP growth and explores the dynamics of the housing market and bilateral external economic relations.

At the same time, the phenomenon of professional deskilling, often referred to as "brain waste", is highlighted as a primary constraint that limits the full utilization of the high-quality human capital possessed by migrants. It is concluded that, under the condition of implementing effective and inclusive integration policies, Ukrainian migration has the potential to become a long-term driver of the structural transformation of the Polish economy. Ultimately, the paper argues that such integration not only benefits the host country but also creates a strategic foundation for the post-war reconstruction of Ukraine and the permanent strengthening of economic ties between the two nations.

Keywords: Ukrainian labor migrants; war refugees; Polish labor market; economic impact of migration; fiscal effect; remittances; migrant integration; human capital; structural transformation; international economic relations.

JEL classification: F22, J61, J21, O15.

Постановка проблеми. Сучасні демографічні тенденції в Європі, зокрема старіння населення та дефіцит робочої сили, актуалізують роль міжнародної міграції як одного з ключових чинників підтримання економічної динаміки країн-реципієнтів. Польща, яка ще на початку XXI ст. була країною масової еміграції, упродовж останнього десятиліття трансформувалася у важливий регіональний центр притягання трудових ресурсів, передусім з України.

Після 2014 року українська трудова міграція стала структурним елементом польського ринку праці, а з початком повномасштабної російської агресії у 2022 році масштаби переміщення населення набули безпрецедентного характеру. Поєднання економічної та вимушеної міграції сформувало нову якісну ситуацію: українці становлять помітну частку робочої сили Польщі, беруть участь у формуванні внутрішнього попиту, здійснюють податкові та соціальні внески, впливають на ринок житла, систему освіти та державні фінанси.

Водночас зміна демографічної структури міграційних потоків (зростання частки жінок і дітей), присутність професійної декваліфікації, фіскальні видатки на соціальну підтримку та трансформація фінансових потоків (грошові перекази) створюють складну систему економічних взаємозв'язків, що потребує комплексного аналізу. Тому виникає потреба у всебічному оцінюванні впливу української міграції на економіку Польщі з урахуванням як короткострокових фіскальних, так і довгострокових структурних наслідків для ринку праці, економічного зростання та соціальної інтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема міжнародної трудової міграції широко відображена у працях науковців та дослідженнях міжнародних організацій. Так, значний внесок у з'ясування ролі грошових переказів як джерела соціо-економічного розвитку зробив Д. Рата (*Dilip Ratha*) [15], який обгрунтував їх стабілізаційну функцію для економік країн походження мігрантів. Подальший розвиток ці підходи отримали у публікаціях фахівців Світового банку [13] та

ОЕСР [10], у яких міграцію розглядають як фактор економічного зростання, продуктивності праці та демографічної стабілізації.

До 2022 року українську міграція до Польщі переважно розглядали як економічну та циркуляційну. Наприклад, П. Качмарчик (*P. Kaczmarczyk*) [11] аналізував її еволюцію та інтеграцію в польський ринок праці, підкреслюючи перехід від сезонної зайнятості до стабільніших форм працевлаштування. Макроекономічні аспекти впливу пропозиції праці мігрантів на економіку Польщі досліджували М. Граджевiч (*M. Gradzewicz*), Я. Яблоновський (*J. Jablonowski*), М. Сасела (*M. Sasiela*), З. Жулкевський (*Z. Żółkiewski*) [9].

Після початку повномасштабної війни фокус досліджень змістився у бік аналізу вимушеної міграції. У звітах компанії Делойт (*Deloitte*) та Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (*United Nations High Commissioner for Refugees, UNHCR*) [5; 6] оцінено внесок українських біженців у ВВП Польщі, державні фінанси та ринок праці. Детальні емпіричні дані щодо зайнятості, доходів та інтеграції містяться у звітах Народного банку Польщі (*Narodowy Bank Polski*) над якими працювали Б. Дудек (*B. Dudek*), А. Пануцьяк (*A. Panuściak*), П. Стшелецький (*P. Strzelecki*) та інші [18; 19].

Питання бар'єрів працевлаштування та професійної декваліфікації розкрито в аналітичному звіті Польського економічного інституту, який підготували Р. Жижік (*R. Zyzik*), Л. Бащак (*Ł. Baszczak*), І. Розбіцка (*I. Rozbicka*), М. Велеховський (*M. Wielechowski*) [22], а соціально-освітні аспекти інтеграції дітей – у дослідженнях Центру освіти громадянської [17].

В українській науковій літературі проблеми трудової міграції ґрунтовно досліджені у працях Е. Лібанової [3], яка систематизувала демографічні та соціально-економічні чинники зовнішньої міграції, а також у роботах М. Ватаманюк [1] та інших, присвячених економічним і фінансовим аспектам міграційних процесів.

Попри значну кількість досліджень, більшість із них зосереджено на окремих аспектах або розглядають

довоєнну й воєнну хвилі міграції ізолювано. Недостатньо розробленим є комплексний підхід, що поєднує макроекономічний, фінансовий та соціальний виміри в єдину систему оцінювання довгострокових наслідків для економіки Польщі.

Метою статті є комплексний аналіз економічного впливу українських трудових мігрантів та воєнних біженців на економіку Польщі через поєднання макроекономічного, фінансового та соціального вимірів й оцінювання впливу мігрантів на ринок праці, державні фінанси, внутрішній попит та довгостроковий економічний потенціал цієї країни.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи, що дало змогу забезпечити об'єктивність аналізу міграційних процесів. Зокрема, порівняльний аналіз та метод синтезу застосовано для критичної оцінки наявних теоретичних підходів та емпіричних звітів міжнародних організацій (*UNHCR, OECD, Deloitte*) й національної інституції (*NBP*), що було використано для зіставлення демографічного профілю, рівня доходів та зайнятості «довоєнної» та «воєнної» хвилі міграції. Статистико-економічний метод задіяно під час оцінювання темпів зростання ВВП, зміни обсягів грошових переказів та динаміки експортно-імпортних операцій між країнами. Системний підхід уможливив розглянути українську міграцію як структурний елемент польської економіки, що комплексно впливає на пропозицію праці, внутрішній попит та макроекономічну стабільність країни. Графічний метод вжито для візуалізації результатів проведеного дослідження.

Виклад основних результатів дослідження. Сучасний світ стикається з глибокими демографічними змінами, які щораз сильніше впливають на національні економіки. Старіння населення, низький рівень народжуваності та відчутний дефіцит робочої сили у багатьох країнах спричиняє пошук нових джерел людського капіталу, перетворює міграцію на ключовий чинник економічної стабілізації та розвитку. Особливого значення набувають вимушена та економічна міграції, що докорінно змінюють структуру населення країн, які приймають мігрантів. Одним із найважливіших прикладів таких трансформацій у новітній історії є приплив громадян України до Польщі. Хоча масове переселення українського населення розпочалося ще на початку другого десятиліття XXI століття, повномасштабна агресія росії надала цьому явищу безпрецедентних масштабів. Цей процес не лише змінив демографічну карту Польщі, а й став критично важливим елементом її ринку праці, фінансової системи та соціальної інтеграції.

Попри значну увагу до цієї теми, складність обліку міграційних потоків є серйозним викликом. Постійні зміни законодавства – від лібералізації правил для працівників промислового сектору до введення механізмів тимчасового захисту – ускладнюють точне визначення кількості українців, що перебувають у Польщі. Навіть Головне статистичне управління Польщі (*Główny Urząd Statystyczny, GUS*) для встановлення реальних показників змушене використовувати дані з дев'яти

різних реєстрів, що підкреслює складність наукового аналізу цієї проблеми [14].

Історія міграційних процесів у Польщі пройшла шлях від масової еміграції поляків до ЄС після 2004 року (коли за кордоном перебувало 2,5 млн громадян) до перетворення країни на одного з європейських лідерів із прийому іноземців. Поворотним моментом став 2014 рік, коли посилення економіки Польщі співпало з початком російської агресії. Це зумовило динамічне зростання кількості українців, чия присутність у Польщі поступово трансформувалася з сезонної праці до довготермінової зайнятості у промисловому секторі. Вже у 2021 році, після пандемійної паузи, кількість іноземців у Польщі сягнула 2,2 млн осіб, з яких 1,35 млн становили громадяни України [11].

Повномасштабна агресія росії спровокувала найбільшу міграційну кризу в Європі з часів Другої світової війни: лише за перші тижні до Польщі в'їхало близько 3 млн осіб. Хоча частина біженців використала Польщу як транзитний вузол для виїзду до Німеччини (де на кінець 2024 року перебувало 1,2 млн українців) чи Канади, під кінець 2024 року в країні стабільно залишалось трохи менше 1 млн українських воєнних мігрантів. Ключовими чинниками вибору Польщі як країни призначення стали географічна близькість, культурно-мовна спорідненість та наявність розгалуженої мережі соціальних зв'язків, сформованої до 2022 року.

Юридична база для перебування українців зазнала суттєвих змін завдяки впровадженню Директиви ЄС про тимчасовий захист (продовженої до березня 2026 р.) та польського Спеціального закону. Ці акти надали українцям безперешкодний доступ до ринку праці, системи охорони здоров'я, освіти та право на ведення підприємницької діяльності. На вересень 2024 р. статистика фіксує високий рівень інтеграції: понад 779 тис. українців офіційно сплачують внески до системи соціального страхування (*Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ZUS*), а загальна кількість громадян України з актуальними документами на перебування становить близько 1,48 млн осіб. Такий масштаб присутності робить українську міграцію не лише гуманітарним викликом, а й невід'ємним компонентом сучасної польської економіки [4].

Економічний вплив української міграції на Польщу суттєво різниться залежно від періоду, що зумовлено докорінною зміною мотивації та демографічного профілю мігрантів. У період 2014–2021 рр. до Польщі прибуло близько 1,35 млн осіб, основною метою яких був заробіток. Ця «перша хвиля» складалася майже винятково з осіб працездатного віку, де понад 90% були офіційно працевлаштовані. Через тогочасне законодавство така міграція мала переважно циркуляційний характер, а значна частина зароблених коштів виводилася з польської економіки у вигляді приватних переказів в Україну.

Натомість «друга хвиля», спричинена повномасштабною війною 2022 року, має виразний гуманітарний характер і докорінно іншу структуру. Понад 80% новоприбулих становили жінки, а загальний демографічний склад на початок 2025 року був таким – 42%

дорослих жінок, 39% дітей і лише 19% дорослих чоловіків. Наявність значної частки літніх людей (13% серед біженців) та дітей зумовлює нижчий рівень економічної активності (зниження на 20 в.п. порівняно з довоєнною міграцією) та вищий рівень безробіття, що сягає 26%. Попри ці відмінності, обидві групи об'єднують високий рівень їх людського капіталу: близько 50% мігрантів обох хвиль мають вищу освіту, що створює значний потенціал для польської економіки за умови ефективно професійної адаптації.

Рівень зайнятості українських громадян у Польщі демонструє високу активність, хоча оцінки різних

інституцій суттєво варіюють (рис. 1). За даними Національного банку Польщі (НБП, *Narodowy Bank Polski, NBP*), середній показник працевлаштування дорослих мігрантів становить 78%, при цьому серед довоєнних мігрантів він сягає вражаючих 93%, а серед біженців коливається в межах 53–71%. Для порівняння, рівень зайнятості серед громадян Польщі (з урахуванням вікової структури, подібної до української) становить близько 67%, що свідчить про вищу трудову активність довоєнної хвилі мігрантів порівняно з місцевим населенням.

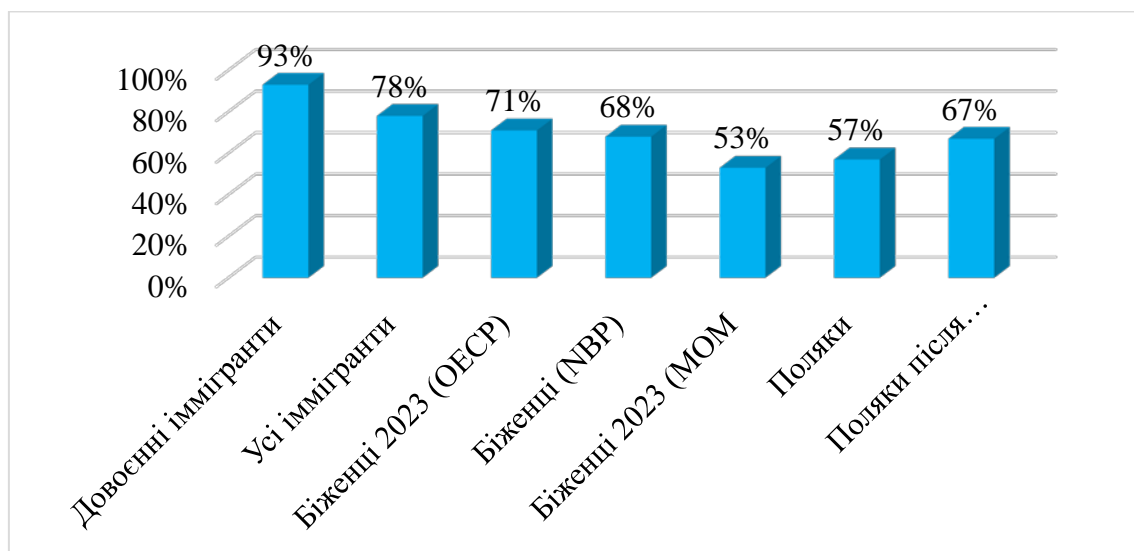

Рис. 1. Оцінки рівня зайнятості українців та поляків у Польщі у 2024 р.

Джерело: побудовано авторами на основі *Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce w 2024 r. Raport z badania ankietowego*, Departament Statystyki, Narodowy Bank Polski, Warszawa. URL: https://nbp.pl/wp-content/uploads/2024/11/Raport_Imigranci_z_Ukrainy_2024-PL-DS-2024-WWW.pdf

Аналіз структури зайнятості за реєстрами соціального страхування засвідчує, що найбільша концентрація українських працівників спостерігається у сфері адміністративних послуг (20%), переробній промисловості (19%), будівництві (13%) та транспорті (12%). Важливою особливістю є роль агенцій праці, які формально реєструють працівників у секторі адміністрування, хоча фактично вони виконують роботу в промисловості, торгівлі та сільському господарстві.

Дані опитувань НБП [18] дають змогу деталізувати цю картину, розрізняючи дві групи мігрантів: довоєнні іммігранти частіше задіяні в промисловості та транспорті, тоді як воєнні біженці частіше знаходять роботу в готельному бізнесі, гастрономії, освіті та сфері культури. Питома вага українців у стратегічних галузях є критичною: у секторі *HoReCa* (готелі та ресторани) вони становлять 14% від усіх працюючих, у сфері послуг – 9%, а в будівництві та логістиці – по 8%. Однак, фактична частка може бути ще вищою, оскільки офіційна статистика *ZUS* не враховує «сіру зону» ринку праці.

Важливим аспектом аналізу є надзвичайно високий рівень людського капіталу серед українських мігрантів, який, проте, польська економіка не використовує на повну потужність. Близько 50% українців у Польщі

мають вищу освіту, що значно перевищує середні показники в багатьох інших міграційних групах. Однак дані анкетувань [19] свідчать про суттєвий «професійний десонанс»: значна частина мігрантів, особливо воєнних біженців, працює на посадах, які потребують нижчого ніж у них є рівня кваліфікації. Найбільше ця проблема стосується жінок та осіб з великим професійним стажем, які часто змушені обирати роботу в секторі послуг або низькокваліфікованої праці через мовний бар'єр або складнощі з визнанням дипломів.

Одночасно спостерігається цікава вікова динаміка: молоді мігранти (18–26 років), майже половина з яких не мала досвіду роботи в Україні, легше адаптуються до вимог польського ринку «з нуля». Натомість категорія 35–44 роки найчастіше декларує, що їм вдалося знайти роботу «іншу, але не гіршу» за рівнем, ніж на Батьківщині. Чоловіки частіше знаходять роботу у сферах, споріднених з їхнім попереднім професійним досвідом (будівництво, транспорт, промисловість), тоді як жінки частіше стикаються з необхідністю погоджуватися на низькокваліфіковану працю. Подолання цієї проблеми через мовні курси та спрощення процедур нострифікації дипломів залишається головним викликом. Ефективніше використання навичок українських фахівців (лікарів, інженерів, ІТ-спеціалістів) могло

б стати додатковим потужним поштовхом для зростання польського ВВП у найближчі роки.

Оцінки впливу довоєнної міграції та біженців на ВВП Польщі коливаються в межах від 0,5% до 2,4% щорічно. Міграція з України діє на польську економіку через кілька основних каналів. По-перше, приплив людей створює потужний імпульс попиту: мігранти задовольняють свої споживчі потреби в Польщі, витрачаючи тут доходи від праці та наявні заощадження. Проте характер цього впливу різниться між «довоєнною» групою (яка має надзвичайно високу професійну активність) та воєнними біженцями, рівень активності яких нижчий на 20 в.п., а безробіття може сягати 26%. Різниця простежується і в оплаті праці: жінки, які прибули до 2022 року, заробляють у середньому на 9% більше за біженців, а чоловіки – на 8%. Важливим чинником є висока схильність українців до заощаджень (11–13%), що значно перевищує показники польських домогосподарств (4–5%). Крім того, частка біженців, які переказують гроші в Україну, є значно меншою (близько 30%) порівняно з економічними мігрантами (50–60%) [21], що стимулює споживання саме всередині Польщі.

По-друге, з боку пропозиції ключовим є те, що українці становлять близько 5% усього ресурсу робочої сили країни. Дослідження [5; 6; 21] показують, що у період 2013–2018 років українська імміграція пришвидшувала темпи зростання польського ВВП на 0,5 в.п. щорічно. Внесок біженців у зростання ВВП у 2022–2023 роках на рівні 0,7–1,1%. У довгостроковій перспективі завдяки міграції з України потенційний рівень ВВП Польщі може бути вищим на 0,9–1,35%, а за сценарієм укорінення в країні від 650 тис. до 1 млн біженців, економічний потенціал до 2030–2050 років може зрости на 1,7–2,9%. Хоча разові масові припливи людей давали різкі стрибки показників, вищий довгостроковий внесок в економічне зростання усе ж забезпечує економічна міграція завдяки вищій професійній активності та продуктивності праці.

Рівень доходів українських мігрантів має стійку тенденцію до зростання, поступово наближаючись до середньостатистичних показників польського ринку. У третьому кварталі 2024 року медіана місячної заробітної плати українців становила 4000 злотих нетто [19]. Хоча це все ще на 18% менше за загальнопольську медіану (4900 злотих), динаміка вражає, особливо у секторах з високою концентрацією іноземного капіталу. Цікаво, що дохід перестає бути лише засобом забезпечення базових потреб: мігранти все частіше переходять до моделі заощадження та інвестування всередині Польщі. Висока схильність до заощаджень (11–13% порівняно з 4% у поляків) свідчить про фінансову дисципліну та прагнення до створення «подушки безпеки» в умовах тривалої невизначеності.

Довоєнні мігранти, які вже мають стабільні позиції на ринку праці, заробляють в середньому на 8–9% більше, ніж воєнні біженці. Цей розрив зумовлений не лише кращим знанням мови чи наявністю соціальних зв'язків, а й галузевою приналежністю: «досвідчені» мігранти частіше працюють у промисловості та

транспорті, де ставки вищі, тоді як біженці (переважно жінки) часто знаходять роботу у менш оплачуваних секторах *HoReCa* та послуг. Проте навіть у групі біженців спостерігається позитивне зрушення: завдяки Директиві про тимчасовий захист вони отримують легальні доходи, які дають їм змогу бути нетто-платниками податків.

Одним із найглибших викликів залишається «втрата мізків» (*brain waste*), коли 50% мігрантів з вищою освітою працюють на посадах, що не потребують такої кваліфікації. Це штучно стримує зростання доходів, адже фахівці, які могли б отримувати зарплати рівня ІТ або інженерії, часто «застрягають» на медіанних показниках фізичної праці. Незважаючи на це, українці активно заповнюють ніші, де середня винагорода перевищує загальнодержавний рівень у відповідних галузях. У 2025 році основним чинником зростання доходів став перехід від простої праці до самозайнятості – кількість індивідуальних підприємців (*Jednoosobowa działalność gospodarcza, JDG*), заснованих українцями, стрімко зростає, що дало змогу їм вийти на новий рівень прибутків, який вже не обмежується стандартною ставкою погодинної оплати.

Державні видатки Польщі на підтримку громадян України зазнали суттєвої трансформації упродовж 2022–2025 років, пройшовши шлях від масштабного фінансування пунктів масового розміщення до цільових виплат у межах загальнонаціональної системи соціального захисту. Основними статтями бюджетних видатків залишаються щомісячні виплати на дітей (програма «800+»), доступ до безоплатної державної освіти та медичного обслуговування, а також одноразові допомоги для новоприбулих біженців. Згідно з даними звіту *Deloitte* (червень 2025) [6], попри значний обсяг коштів, який спрямовують на ці потреби, вони становлять лише невелику частку від загальних державних видатків Польщі та мають тенденцію до стабілізації. Значимо, що значна частина видатків на перших етапах міграційної кризи була здійснена за рахунок коштів ЄС та міжнародних гуманітарних фондів, що суттєво знизило навантаження безпосередньо на польських платників податків.

Фінансовий аналіз перебування українців у Польщі спростовує міф про надмірний тягар для бюджету та засвідчує високу фіскальну ефективність міграції. Дослідники [21] наголошують, що видатки на мігрантів не потрібно розглядати як «чисті втрати», оскільки вони фактично є інвестицією у розширення споживчого ринку та пропозиції праці. Статистика підтверджує, що на кожен 1 злотий, отриманий українцями у межах програми «800 плюс», вони повертають у польський бюджет приблизно 5,4 злотих у вигляді податків (зокрема ПДВ) та соціальних внесків. Для порівняння, аналогічний показник для польських громадян становить близько 6 злотих. Отже, українці є нетто-платниками до бюджету, фактично фінансують власні соціальні потреби та забезпечують значний внесок у загальнодержавні видатки. Загалом, у 2024 році цей внесок оцінюється у 15,1 млрд злотих, що співзвучно з розрахунками міжнародних експертів *Deloitte* та *UNHCR* [5].

Структура видатків самих мігрантів також зазнала змін: якщо у 2022 році значна частина ресурсів спрямовувалась на термінове облаштування побуту, то у 2025 році переважали статті видатків на оренду житла, освіту та професійний розвиток. Високий рівень заощаджень мігрантів свідчить про те, що вони мінімізують ризики для державного бюджету, створюючи власний фінансовий резерв, не покладаючись винятково на соціальну підтримку. Отже, поточна модель перебування українців у Польщі має високу економічну ефективність: державні видатки на їх підтримку є цілком виправданими та перекриваються значним економічним ефектом від їхньої присутності на ринку праці та в споживчому секторі.

Присутність українських мігрантів у Польщі стала потужним каталізатором для розширення двосторонньої торгівлі та трансформації фінансових потоків, що чітко відображено у платіжному балансі країни. Зростання імміграції зазвичай стимулює обмін товарами між країною походження та країною перебування, і польсько-українські відносини є яскравим підтвердженням цієї закономірності. Обсяги польського експорту в Україну стрімко зросли з 3,1 млрд євро у 2014 році (що становило лише 1,9% загального експорту) до 6,3 млрд євро у 2021 році та вражаючих 11,8 млрд євро у 2024 році, що становить 3,7% від усього експорту Польщі. Паралельно з цим зріс й імпорт українських товарів до Польщі – з 1,7 млрд євро до 4,4 млрд євро за відповідний період [21].

Структура торгівлі також зазнала якісних змін. У польському експорті, окрім зброї та боєприпасів, переважають високотехнологічні товари, такі як машини та механічне обладнання (13% у 2024 році), хімічна продукція та мінеральні ресурси, частка яких зросла до

18%. Зі свого боку, Польща імпортує з України переважно недорогочінні метали та мінеральну продукцію, хоча з 2014 року значно зросла роль агропродовольчого сектору. Зокрема, частка жирів, олій та готових харчових продуктів в імпорті зросла з 10% у 2014 році до 26% у 2024 році, що свідчить про глибоку інтеграцію українських виробників у польський споживчий ринок.

Іншим важливим економічним індикатором є динаміка грошових переказів. Зі зростанням кількості мігрантів загальний обсяг коштів, що надходять з Польщі в Україну, постійно збільшувався, проте частка України в загальному обсязі таких трансферів поступово знижувалася (з 90% у 2017 році до 55% у третьому кварталі 2024 року) через зростання міграції з інших країн, зокрема Білорусі. Це призвело до історичного зрушення: у 2021 році Польща припинила бути неттоотримувачем переказів із-за кордону. Якщо раніше кошти від поляків з-за кордону перевищували відтік фінансового капіталу, то тепер, унаслідок української міграції, з країни «витікає» більше коштів, ніж надходить. Хоча масштаб цих фінансових дисбалансів є незначним у межах усієї економіки Польщі, вони підтверджують зміну ролі країни на міжнародному ринку праці та її перетворення на регіональний центр тяжіння для іноземного капіталу та робочої сили.

Проведений аналіз динаміки грошових переказів у Польщі за період 2000–2024 років (рис. 2) дав змогу дійти висновку про глибоку інтеграцію країни у світові міграційні процеси та зміну її ролі з реципієнта на активного донора фінансового капіталу. Обсяг отриманих переказів мав стрімке зростання до 2008 року, досягнувши максимуму у 12 320 млн дол. США, після чого стабілізувався в межах 7–8 млрд дол. США.

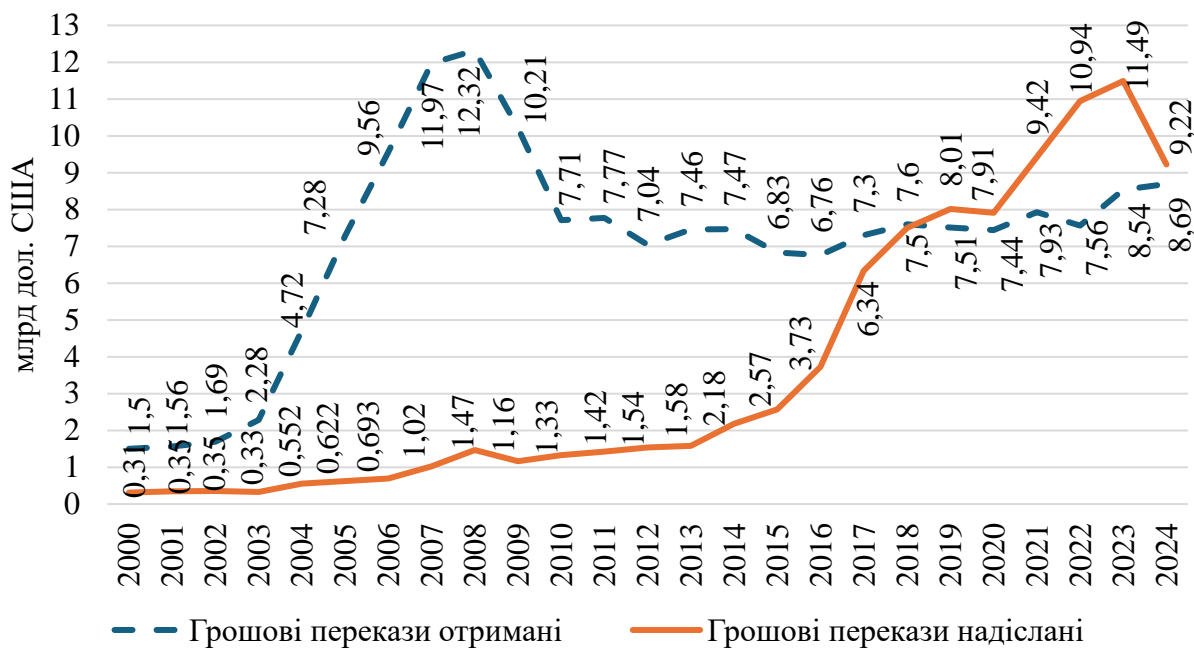

Рис. 2. Обсяги грошових переказів у Польщі за 2000–2024 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі World Bank Open Data.

URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.TRF.PWKR.CD.DT?locations=PL>

Обсяг надісланих із Польщі коштів зріс майже у 30 разів – з 311 млн дол. США у 2000 році до рекордних 11 490 млн дол. США у 2023 році. Переломним моментом став 2021 рік, коли сума вихідних платежів (9 420 млн дол. США) вперше значно перевищила вхідні потоки (7 930 млн дол. США), що підтверджує перетворення Польщі у великий регіональний центр притягнення іноземної робочої сили, насамперед з України, та зміцнення її статусу на чистого експортера приватних переказів.

Дослідження як іноземних [15; 16], так і вітчизняних [3, с. 193; 1] науковців підтверджують, що переважну більшість фінансових надходжень від мігрантів (близько 90 %) спрямовують на задоволення першочергових потреб домогосподарств, зокрема купівлю продуктів харчування, одягу, оплати освітніх послуг, медичного обслуговування, а також на придбання нерухомості. Отже, ці кошти поєднують у собі споживання та інвестування, тоді як на заощадження припадає лише близько 10 % від загальної суми переказів [2, с. 424].

Таким чином, кошти, що надходять від мігрантів, відіграють важливу роль у стимулюванні національної економіки: він підвищує споживчий попит, активізує ділову діяльність і приватні інвестиції, що частково компенсує обмежений доступ населення до кредитних ресурсів та фінансових ринків. Крім того, сформовані заощадження можуть виступати додатковим ресурсом для банківської системи через депозитні рахунки або залучатися у фондовий ринок через купівлю акцій та облігацій [2, с. 424].

Ще одним із найбільш актуальних аспектів інтеграції українців у польське суспільство є житлове питання. Переважна більшість мігрантів обирають оренду, а не купівлю нерухомості. Згідно з дослідженням НБП 2024 року, лише 14% довоєнних мігрантів та 3% біженців мають власне житло в Польщі, тоді як близько 70% представників обох груп орендують квартири. Повномасштабне вторгнення спричинило миттєвий сплеск попиту на ринку оренди: лише за березень 2022 року середня вартість оренди зросла на 14%. Проте цей стрибок пояснювався не стільки прямим підвищенням цін власниками, скільки швидким вимиванням з ринку дешевого та малогабаритного житла, внаслідок чого в пропозиції залишилися лише дорожчі об'єкти. Аналітики [8] зазначають, що загальне зростання орендних ставок у Європі більше пов'язане з інфляцією та високими процентними ставками за кредитами, ніж безпосередньо з міграцією.

Попри переважання оренди, спостерігається стрімке зростання інтересу українців до купівлі власного житла. Кількість квартир, придбаних громадянами України, зросла у 17 разів за період з 2014 по 2023 рік. У 2023 році іноземці купили в Польщі понад 14 000 квартир, з яких майже половина припала на українців. Хоча частка українців у загальній кількості угод на ринку нерухомості все ще невелика – лише 2,7% від 255 000 транзакцій у 2023 році, – вона має стабільну тенденцію до зростання. Зазначимо, що для купівлі квартири громадянам країн з-поза меж ЄС не потрібен спеціальний дозвіл, тоді як придбання будинку або землі

потребує погодження у Міністерстві внутрішніх справ.

Житлові проблеми є одним із головних викликів для українців: за даними опитувань [7], вирішення цього питання могло б спонукати 13–15% мігрантів продовжити своє перебування в Польщі. Найпоширенішими скаргами є нестача або недостатність приватності та комфорту (28%), неможливість жити самостійно (27%) або змінити житло на таке, що краще відповідає потребам (26%). Цікаво, що рівень незадоволеності житловими умовами серед українців на 8–16 відсоткових пунктів вищий, ніж поміж польських громадян, що підкреслює гостроту проблеми соціально-побутової адаптації.

Програма соціальної підтримки «Сім'я 800 плюс» стала одним із ключових інструментів інтеграції українських мігрантів, проте умови її надання зазнають суттєвої трансформації. У 2024 році на 292 тисячі дітей з українським громадянством було виплачено понад 2,8 млрд злотих, що склало близько 4% від загального обсягу виплат за цією програмою. Починаючи з 2025/2026 навчального року, право на цю допомогу матимуть винятково ті біженці, чії діти фактично відвідують польські дитячі садки або школи. Таке посилення правил, разом із урядовими ініціативами щодо обмеження виплат лише для офіційно працевлаштованих осіб, відображає прагнення польської влади стимулювати повну трудову та соціальну адаптацію мігрантів, що знаходить підтримку у 88% опитаних громадян Польщі.

Попри значні видатки держави на охорону здоров'я та освіту мігрантів – наприклад, витрати Національного фонду здоров'я (*Narodowy Fundusz Zdrowia, NFZ*) на лікування українців у 2023 році перевищили 827 млн злотих – загальний баланс залишається додатним. Приплив мігрантів з України має позитивний або, щонайменше, нейтральний вплив на державні фінанси Польщі. Завдяки тому, що 794 тисячі українців офіційно сплачують внески до ZUS (що становить 5% від усіх застрахованих осіб), країна отримує стабільний ресурс для підтримання своєї системи соціального забезпечення, що є критично важливим в умовах довготермінових демографічних викликів [21].

Освітня пропозиція та системна інтеграція дітей є фундаментальними чинниками, що визначають готовність українських мігрантів залишатися в Польщі на постійній основі. У 2025 навчальному році у польській системі освіти навчається близько 203 тисяч українських дітей, з яких 152 тисячі – це діти біженців, а 51 тисяча – діти мігрантів, які прибули до 2022 року. Фактично 4 зі 100 учнів у польських школах є українцями, а рівень охоплення освітою серед дітей мігрантів сягає вражаючих 93%. Проте процес адаптації супроводжується різними викликами: для дітей біженців основною перешкодою є мовний бар'єр (39% опитаних), тоді як для дітей передвоєнних мігрантів, які вже краще володіють мовою, на перший план виходить проблема дискримінації (36%) [17]. Успішність подолання цих бар'єрів безпосередньо корелює з довгостроковими планами родин щодо укорінення, оскільки доступ до якісної освіти та соціальний комфорт дітей є

головними пріоритетами для батьків.

Динаміка оволодіння польською мовою засвідчує високий рівень адаптивності українців: від 91% до 98% мігрантів, незалежно від часу приїзду, вже володіють польською принаймні на базовому рівні. Попри це, знання мови не завжди автоматично гарантує рівні можливості на ринку праці. Експериментальні дослідження [17] виявили приховані форми дискримінації: у галузях, що не потребують спеціальної кваліфікації, жінки-українки отримують на 30% менше позитивних відгуків від працедавців порівняно з поляками за ідентичних умов. Такі бар'єри у поєднанні з професійною декваліфікацією стримують економічний потенціал мігрантів і вимагають активнішої державної політики у сфері антидискримінаційного нагляду та підтримки професійного навчання.

Суттєвим викликом для подальшої інтеграції є поступова зміна суспільних настроїв у Польщі. Якщо на початку повномасштабного вторгнення рівень підтримки прийому біженців був майже абсолютним, то дані Центру дослідження громадської думки (*Centrum Badania Opinii Społecznej, CBOS*) за вересень 2024 року фіксують зростання скептицизму: 40% поляків вважають, що країна не повинна приймати нових біженців, тоді як у 2022 році таких було лише 3% [22]. Це погіршення ставлення створює додатковий психологічний тиск на мігрантів і може значно вплинути на їхню готовність до остаточної адаптації. Стабільність польської економіки, яка вже значною мірою залежить від української робочої сили, вимагає не лише фінансових стимулів, а й підтримки соціальної згуртованості. Саме відчуття безпеки та рівноправності є тими чинниками, які перетворюють тимчасового мігранта на постійного резидента, що інвестує свій капітал і таланти у розвиток Польщі.

Плани українських мігрантів щодо подальшого перебування в Польщі стають дедалі стабільнішими [19], що свідчить про поступовий перехід від тимчасового захисту до укорінення. Станом на 2025 рік спостерігається чітка кореляція між тривалістю проживання та бажанням залишитися назавжди: якщо серед довоєнних мігрантів понад 51% декларують намір оселитися в Польщі безстроково, то серед воєнних біженців цей показник становить близько 24%. Головними чинниками, що спонукають українців залишатися, є не лише безпекова ситуація на Батьківщині, а й успішна адаптація дітей у польській системі освіти, наявність стабільної роботи та поступове покращення житлових умов. Водночас значна частина біженців перебуває у стані «очікуваної невизначеності», пов'язуючи своє повернення винятково із завершенням активних бойових дій та відновленням критичної інфраструктури в Україні.

Гіпотетичне завершення війни в Україні не є визначальним чинником для більшості українських біженців у Польщі. Понад половина мігрантів, які виїхали ще до повномасштабного вторгнення, та близько чверті біженців заявляють, що укладення миру не вплине на їхні життєві плани. Водночас значна частка респондентів (понад 40%) не змогла визначитися з реакцією на таку ситуацію, що свідчить про високий рівень

невизначеності та гнучкості міграційних стратегій.

Серед біженців спостерігається поляризація намірів: приблизно однакова частка декларує готовність повернутися в Україну або залишитися в Польщі на довгий період. Намір залишитися частіше пов'язаний з очікуванням возз'єднання родини та стабілізації життєвих умов. Мігранти, які перебували в Польщі ще до війни, значно частіше розглядають сценарій циркуляційної міграції, поєднуючи життя між Польщею та Україною.

Вирішальним чинником бажання залишитися в Польщі є економічна інтеграція, передусім можливість утримувати себе та родину, а також задоволення роботою. У 2024 році значення фінансової стабільності зросло, тоді як роль задоволення роботою дещо зменшилась порівняно з попереднім роком. Важливим чинником також є приїзд членів родини з України, що підсилює наміри довготривалого перебування.

З-поміж форм потенційної допомоги найважливішою для українських біженців залишається спрощена легалізація перебування в Польщі, зокрема питання статусу, документів і правової визначеності. Актуальність цього питання зберігається як для новоприбулих, так і для тих, хто вже частково інтегрувався у польське суспільство, що відображає тривалу невпевненість щодо майбутнього.

Біженці також наголошують на значенні вивчення польської мови, доступі до мовних курсів та підтримці у виході на ринок праці. Водночас із зростанням рівня адаптації зменшується потреба в інституційній допомозі з пошуку роботи, а натомість зростає запит на адміністративну підтримку та допомогу у взаємодії з державними установами.

Проблеми доступу до системи охорони здоров'я є актуальними як для біженців, так і для попередніх хвиль мігрантів. Фінансова допомога та підтримка у разі безробіття сприймаються як менш пріоритетні, що частково пояснюється відносно сприятливою ситуацією на польському ринку праці та швидкою трудовою інтеграцією більшості українців.

Висновки. Українська міграція стала структурним елементом польської економіки та суттєвим чинником її макроекономічної стабільності. Частка українців у складі робочої сили, їх висока трудова активність (особливо серед довоєнної хвилі) та значна участь у стратегічних секторах – промисловості, будівництві, транспорті, сфері послуг – свідчать про їх інтегрованість у виробничу систему країни.

Довоєнна та воєнна хвилі міграції мають різний демографічний та економічний профіль, що зумовлює відмінності у рівні зайнятості, доходах і фіскальному ефекті. Якщо економічна міграція 2014–2021 рр. характеризувалася майже повною зайнятістю та високою продуктивністю праці, то воєнна хвиля має більш гуманітарний характер, із більшою часткою жінок і дітей та нижчим рівнем економічної активності. Водночас навіть за цих умов українці залишаються нетто-платниками податків і соціальних внесків.

Фіскальний ефект присутності українських мігрантів є позитивним або нейтральним для державних

фінансів Польщі. Податкові надходження та внески до системи соціального страхування компенсують видатки на соціальну підтримку, освіту й медичне забезпечення. Це спростовує поширений міф про надмірне бюджетне навантаження та підтверджує економічну доцільність інтеграційної політики.

Українська міграція стимулює внутрішній попит, розвиток житлового ринку та двосторонню торгівлю між Польщею та Україною. Зростання споживання, інвестицій у житло, підприємницької активності (зокрема у формі самозайнятості) та активізація зовнішньоторговельних зв'язків свідчать про мультиплікативний ефект міграційних потоків для економіки країни-реципієнта.

Значним викликом є проблема професійної декваліфікації (*brain waste*), коли значна частина українців із вищою освітою працює на посадах, що не відповідають їх кваліфікації. Це знижує потенційний внесок людського капіталу у продуктивність праці та довгострокове економічне зростання. Подолання мовних бар'єрів, спрощення процедур визнання дипломів і розвиток програм перекваліфікації є ключовими умовами повнішої реалізації цього потенціалу.

У довгостроковій перспективі українська міграція може стати важливим чинником структурної трансформації польської економіки та часткового пом'якшення

негативних демографічних тенденцій. Проте стійкість цього ефекту залежить від рівня соціальної інтеграції, доступу до освіти для дітей, стабільності правового статусу та збереження сприятливого суспільного клімату.

Отже, українська міграція до Польщі має комплексний і переважно позитивний економічний вплив, що проявляється через канали пропозиції праці, споживчого попиту, фіскальних надходжень та інвестиційної активності. Стратегічним викликом для обох держав залишається пошук балансу між інтеграцією мігрантів у польську економіку та створенням умов для їхнього майбутнього повернення на Батьківщину, що є критично важливим для повоєнного відновлення та демографічної стійкості України.

Декларація про використання ШІ. Автори декларують використання моделі *Gemini 3 Flash* у процесі роботи над статтею. Штучний інтелект був застосований для технічної допомоги (перекладу) під час аналізу іноземних (польських) джерел, для поліпшення формулювання перекладу англійської анотації та оформлення бібліографічного опису джерел (*References*). Рішення щодо змісту та структури тексту залишалося винятково за авторами. Автори несуть повну відповідальність за науковість, точність та цілісність контенту.

Список використаних джерел:

1. Ватаманюк М.М. Особливості зовнішньої трудової міграції населення в Україні в умовах кризи та виходу з неї. Науковий вісник НЛТУ України. 2011. Вип. 21.14. С. 165–171 URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2011/21_14/165_Wat.pdf
2. Крупка І.М. Теоретико-методологічні засади та особливості функціонування фінансового ринку України: монографія. Львів: Видав. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2019. 823 с. URL: https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/04/Monograf_Krupka_7-v-04.pdf
3. Населення України. Трудова еміграція в Україні. Е.М. Лібанова та ін. Київ: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. 233 с. URL: https://www.idss.org.ua/monografii/poznyak_2010.pdf
4. 1000 dni wojny. Tyłu Ukraińców pracuje teraz w Polsce. Bankier.pl. URL: <https://www.bankier.pl/wiadomosc/1000-dni-wojny-Tylu-Ukraińców-pracuje-teraz-w-Polsce-8847248.html>
5. Analysis of the impact of refugees from Ukraine on the economy of Poland. Deloitte, UNHCR. Warszawa, 2024. URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/106993>
6. Analysis of the impact of refugees from Ukraine on the economy of Poland. Second edition. Deloitte, UNHCR. Warszawa, 2025. URL: https://www.deloitte.com/content/dam/assets-zone2/pl/pl/docs/services/consulting/2025/Analysis_of_the_impact_of_refugees_from_Ukraine_on_the_economy_of_Poland.pdf?icid=learn_more_content_click
7. Czerniak A. Jak rodziny uchodźców wojennych z Ukrainy wpłynęły na europejski rynek najmu? W: A. Czerniak (red.). Rocznik najmu. Polityka Insight. Warszawa, 2024. URL: https://www.otodom.pl/wiadomosci/wp-content/uploads/2024/06/Polityka-Insight-i-Otodom_Rocznik-najmu-26.05.2024.pdf
8. Czerniak A. Kwartalnik mieszkaniowy. Raport o sytuacji na rynku mieszkań w I kwartale 2022 roku. Polityka Insight i Otodom. Warszawa, 2022. URL: https://www.politykainsight.pl/_resource/multimedium/20305820
9. Gradzewicz, M.J. Jabłonowski, M. Sasiela, Z. Żółkiewski. Structural model of the Polish economy – MOST_PL. Real Economy Analysis Team. Departament Analiz Ekonomicznych NBP. Warszawa, 2021. URL: https://nbp.pl/wp-content/uploads/2023/01/MOST_EN_dokumentacja.pdf
10. International Migration Outlook 2024. – Paris: OECD Publishing, 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/international-migration-outlook-2024_50b0353e-en.html
11. Kaczmarczyk P. Ukrainian migrants in Poland during the war: the state of the art and key challenges. Ubezpieczenia Społeczne. Teoria i praktyka. Nr 4. 2022. DOI: <http://dx.doi.org/10.5604/01.3001.0016.2359>
12. Labour market integration of ukrainian refugees. International Organization for Migration (IOM). 2023 Annual report. Wiedeń, 2024. URL: <https://dtm.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/IOM%20RO%20Vienna%20DTM%20Labour%20Market%20Integration%20of%20Ukrainian%20Refugees%20Annual%20Report%202023.pdf>

13. Migration and Development Briefs. Washington, DC : World Bank. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/collections/773c2387-4e0f-5b85-a5ab-80abb493dd76>
14. Polskie firmy zainteresowane udziałem w odbudowie Ukrainy mogą już wnioskować o preferencyjne pożyczki. Budżet programu to 250 mln złotych, BGK, 2025a. URL: <https://www.bgk.pl/aktualnosc/bgk-polskie-firmy-zainteresowane-odbudowa-ukrainy-1/>
15. Ratha Dilip. Workers' remittances: An important and stable source of external development finance / Global Development Finance ; World Bank ; Washington DC. 2003. Pz. 157–175. URL: https://www.researchgate.net/publication/254666406_Workers'_Remittances_An_Important_and_Stable_Source_of_External_Development_Finance#fullTextFileContent
16. Send me a number. Migrants' remittances help ease poverty back home, but they are not a cure-all. The Economist 03-01-2008 URL: <https://www.economist.com/special-report/2008/01/05/send-me-a-number>
17. Świdrowska E., K. Stano. Uczniowie z Ukrainy doświadczeniem uchodźstwa w polskich szkołach. Centrum Edukacji Obywatelskiej (CEO). Warszawa, 2024. URL: https://ceo.org.pl/wp-content/uploads/2025/01/Raport-z-danych-SIO-UKR_CEO_UNICEF_10.2024_PL-1.pdf
18. Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce w 2024 r. Raport z badania ankietowego, Departament Statystyki, Narodowy Bank Polski, Warszawa. 2024. URL: https://nbp.pl/wp-content/uploads/2024/11/Raport_Imigranci_z_Ukrainy_2024-PL-DS-2024-WWW.pdf
19. Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce w 2025 r. Raport z badania ankietowego, Departament Statystyki, Narodowy Bank Polski, Warszawa. 2025. URL: https://nbp.pl/wp-content/uploads/2025/12/Sytuacja_imigrantow_z_Ukrainy-2025-DS.pdf
20. World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.TRF.PWKR.CD.DT?locations=PL>
21. Wpływ imigrantów z Ukrainy na polską gospodarkę. Bank Gospodarstwa Krajowego. URL: https://www.bgk.pl/files/public/Raporty/20250310_Wp%C5%82yw_imigrant%C3%B3w_z_Ukrainy_na_polsk%C4%85_gospodark%C4%99_FINAL.pdf
22. Zyzik R.Ł. Baszczak I. Rozbicka M. Wielechowski. Uchodźcy z Ukrainy na polskim rynku pracy : możliwości i przeszkody. Polski Instytut Ekonomiczny. Warszawa. 2023. URL: <https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2024/01/Uchodzcy-z-Ukrainy-.pdf>

References:

1. Vatamaniuk, M.M. (2011). Osoblyvosti zovnishnoi trudovoi mihratsii naselennia v Ukraini v umovakh kryzy ta vykhodu z nei [Peculiarities of external labor migration of the population in Ukraine in the conditions of crisis and its recovery]. Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. Iss. 21.14. Pp. 165–171 [in Ukrainian].
2. Krupka, I.M. (2019). Teoretyko-metodolohichni zasady ta osoblyvosti funktsionuvannia finansovoho rynku Ukrainy [Theoretical and methodological principles and specific features of the Ukrainian financial market performance] : monograph. Lviv : Vydavnychi tsentr LNU imeni I. Franka, 823 p. URL: https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/04/Monograf_Krupka_7-v-04.pdf [in Ukrainian].
3. Naselennia Ukrainy. Trudova emihratsiia v Ukraini (2010) [Population of Ukraine. Labor emigration in Ukraine]. E.M. Libanova ta in. Kyiv, 233 p. [in Ukrainian].
4. 1000 dni wojny. Tylu Ukraińców pracuje teraz w Polsce (2025). Bankier.pl. [in Polish].
5. Analysis of the impact of refugees from Ukraine on the economy of Poland (2024). Deloitte, UNHCR. Warszawa. [in English].
6. Analysis of the impact of refugees from Ukraine on the economy of Poland (2025). Second edition. Deloitte, UNHCR. Warszawa. [in English].
7. Czerniak, A. (2024). Jak rodziny uchodźców wojennych z Ukrainy wpłynęły na europejski rynek najmu? W: A. Czerniak (red.). Rocznik najmu. Polityka Insight. Warszawa. URL: https://www.otodom.pl/wiadomosci/wp-content/uploads/2024/06/Polityka-Insight-i-Otodom_Rocznik-najmu-26.05.2024.pdf [in Polish].
8. Czerniak A. (2022). Kwartalnik mieszkaniowy. Raport o sytuacji na rynku mieszkań w I kwartale 2022 roku. Polityka Insight i Otodom. Warszawa. URL: https://www.politykainsight.pl/_resource/multimediuum/20305820 [in Polish].
9. Gradzewicz, M.J. Jabłonowski, M. Sasiela, Z. Żółkiewski. (2021). Structural model of the Polish economy – MOST_PL. Real Economy Analysis Team. Departament Analiz Ekonomicznych NBP. Warszawa. URL: https://nbp.pl/wp-content/uploads/2023/01/MOST_EN_dokumentacja.pdf [in Polish].
10. International Migration Outlook (2024). – Paris : OECD Publishing, 2024. [in English].
11. Kaczmarczyk P. (2011). Ukrainian migrants in Poland during the war: the state of the art and key challenges. Ubezpieczenia Społeczne. Teoria i praktyka. Nr 4. DOI: <http://dx.doi.org/10.5604/01.3001.0016.2359> [in Polish].
12. Labour market integration of ukrainian refugees (2024). International Organization for Migration (IOM). 2023 Annual report. Wiedeń. [in English].
13. Migration and Development Briefs. Washington, DC : World Bank. [in English].
14. Polskie firmy zainteresowane udziałem w odbudowie Ukrainy mogą już wnioskować o preferencyjne pożyczki. Budżet programu to 250 mln złotych, BGK, 2025a. URL: <https://www.bgk.pl/aktualnosc/bgk-polskie-firmy-zainteresowane-odbudowa-ukrainy-1/>

zainteresowane-odbudowa-ukrainy-1/ [in Polish].

15. Ratha Dilip (2003). Workers' remittances: An important and stable source of external development finance / Global Development Finance; World Bank; Washington DC. P. 157–175. [in English].

16. Send me a number (2008). Migrants' remittances help ease poverty back home, but they are not a cure-all. The Economist. [in English].

17. Świdrowska, E.K. (2024). Stano. Uczniowie z Ukrainy doświadczeniem uchodźstwa w polskich szkołach. Centrum Edukacji Obywatelskiej (CEO). Warszawa. [in Polish].

18. Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce w 2024 r. (2024). Raport z badania ankietowego, Departament Statystyki, Narodowy Bank Polski, Warszawa. [in Polish].

19. Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce w 2025 r. Raport z badania ankietowego, Departament Statystyki, Narodowy Bank Polski, Warszawa. 2025. URL: https://nbp.pl/wp-content/uploads/2025/12/Sytuacja_imigrantow_z_Ukrainy-2025-DS.pdf [in Polish].

20. World Bank Open Data. [in English].

21. Wpływ imigrantów z Ukrainy na polską gospodarkę. Bank Gospodarstwa Krajowego. [in Polish].

22. Zyzik R.Ł. Baszczak I. Rozbicka M. (2023). Wielechowski. Uchodźcy z Ukrainy na polskim rynku pracy : możliwości i przeszkody. Polski Instytut Ekonomiczny. Warszawa. URL: <https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2024/01/Uchodzcy-z-Ukrainy-.pdf> [in Polish].

Дата надходження статті: 27.02.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 20.03.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 09.04.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.